

Göçmenlere Yönelik Dil **Desteği** Avrupa Konseyi Araç Kutusu

29 - **Başlangıç** düzeyinde okuma için metinlerin seçilmesi ve kullanılması

Amaç: Temel okuma **pratiği** için uygun metinler bulma ve **bunları** dil destek etkinliklerinde uyarlama ve kullanma konusunda rehberlik etmek.

Göçmenlerin hedef dildeki bildirimler, talimatlar, broşürler, sohbetlerdeki veya sosyal medyadaki mesajlar ve e-postalar gibi belirli türdeki metinleri okuyabilmeleri gerekir. Okuldaki çocukların ve ergenlerin de okul müfredatındaki derslerle ilgili metinleri anlayabilmeleri gerekecektir. Bu ihtiyaçların yanı sıra, dili okumak öğrenmeye yardımcı olabilir çünkü okuma metinleri 'görseldir' ve konuşulan dilden farklı olarak tekrar tekrar bakılabilir. Bununla birlikte, grubunuzdaki herhangi bir öğrenci ana dilinde çok düşük bir okuryazarlık seviyesine sahipse veya yeni dilin yazımına aşına değilse, özel yardıma ihtiyacı olacaktır.

OKUMA ETKİNLİKLERİ

Okuma için metin ve etkinlik seçerken, Araç 20 - Ev sahibi ülkenin diline yeni başlayan göçmenlerin dil öğrenimini desteklemek için hedefler belirlenmesi bölümündeki ilgili Ortak Avrupa Çerçevesi tanımlayıcılarına başvurmak faydalı olabilir.

Başlangıç düzeyindeki öğrenciler için uygun olabilecek okuma metni türleri

- Göçmenlerin binalarda veya sokaklarda görebilecekleri bildirimler. Örneğin: Çıkış, Özel, Giriş yasak, 9.00 - 18.00 arası açık, Kapalı, Otobüs durağı, Sigara içilmez vb. ve daha uzun güvenlik mesajları, örneğin Yangın kapısı - kapalı tutun, Islak yüzey - dikkatli olun, Sarı çizginin arkasında durun, Bu kapıyı kilitli tutun vb.
- SMS ve sohbet mesajları, e-postalar vb.: Göçmenler bunlarla ana dillerinde ilgilenmeye alışkın olabilirler ve bunlar temel yazma pratiği için yararlı olabilir.
- Anlamaya ihtiyaç duyabilecekleri bilgi broşürleri, örneğin konaklama hakkında bilgiler, kütüphane broşürleri, sporla ilgili bilgiler vb.
- Sokaktaki, internetteki ya da dergi ve gazetelerdeki reklamlar gibi tanıtımlar.
- İnternet sayfalarındaki başlıklar ve talimatlar.
- Gazete başlıkları vb.
- Resimli basit hikâyeler veya 'dereceli okumalar (iyi bilinen hikâyelerin basitleştirilmiş versiyonlarını içeren kitaplar).
- Grup için özel olarak sizin tarafınızdan ya da başlangıç seviyesindeki öğrenciler için dil ders kitabı yazarları tarafından yazılmış metinler.

Dikkate **alınması** gereken sorular

Okuma metni dil **desteğinin diğer alanlarında** ele **aldığınız** konularla veya okul derslerinin **öğrenilmesiyle** ilgili mi?

Dil desteğinizde halihazırda yer alan konu ve durumlarla ilgili metinler seçmek genellikle yararlıdır. Örneğin, göçmenler sağlık hizmetlerinin kullanımı hakkında bir senaryo üzerinde çalışıyorlarsa, ilgili bir metin seçin. Göçmenlerin kendileri de bu konuda yardımcı olabilir. Çeşitli nedenlerle ya da ilginç buldukları için anlamak istedikleri, örneğin ilaçlarla ilgili broşürler ya da bilgiler gibi okuma metinleri olabilir ya da bunlardan bahsedebilirler. Okuldaki çocuklar, örneğin derslerinden birinde kullanılan bir tarih, coğrafya veya fen metni üzerinde çalışmak isteyebilirler.

Okuma metni grubunuz için uygun ve/veya ilginç mi?

Yeni bir dilde okumak zor bir iştir. Eğer bilgiler onlar için faydalı veya ilginçse, okuyucular okumak için daha fazla motive olacaklardır. Bir öğrenci bir metin getirirse, bunun tüm grup için yararlı olup olmadığına karar verin:

- Günlük yaşamlarıyla ilgili bilgiler içeriyor mu (örneğin yemek, sağlık hizmetleri, boş zaman etkinlikleri)?
- Kendilerini özdeşleştirebilecekleri veya deneyimledikleri bir şey hakkında mı? Örneğin uluslararası haberler, ünlü kişiler, yeni bir bilgisayar oyunu veya yerel bir etkinlik gibi güncel bir şey hakkında mı?
- İlginç veya eğlenceli bir yönü var mı?
- Ev sahibi ülkede insanların nasıl hissettiği, düşündüğü ve yaptığı şeylerle mi ilgili?
- Grubunuz veya grubunuzdaki bireyler tarafından saldırgan olarak değerlendirilebilecek konular içermiyor mu?

Okuma metninin dil seviyesi grubunuz için uygun mu?

- Her bir kelimeyi anlamak zorunda kalmadan veya bir sözlük kullanmadan anlayabilecekler mi?
- İçerik göçmenler için örneğin konuyu daha önce ana dillerinde okudukları için halihazırda kısmen tanıdık mı?
- Kelime dağarcığı basit mi yoksa teknik terimler içeriyor mu? Bazı uluslararası kelimeler içeriyor mu? Metinde bazı kelimeler tekrarlanıyor mu?
- Cümleler oldukça kısa ve çoğunlukla edilgen çatıdan ziyade etken çatıda mı?
- Anlamı açıklamak için resimler, diyagramlar, fotoğraflar vb. kullanılmış mı?
- Uzun metinler başlık ve alt başlıklarla paragraflara bölünmüş mü?

Metnin dil seviyesi grubunuzdaki öğrenciler için çok zorsa, bunu onlar için daha kolay hale getirmenin yollarını bulmak mümkün olabilir.

Okuma metinlerinin dil destek etkinliklerinde **kullanılması**

Bir metnin özgün ve gerçek olduğu görülürse, öğrencilerin ilgili dil etkinliklerine 'gerçek hayat' görevleri olarak olumlu yanıt vermeleri ve dolayısıyla bunları daha motive edici bulmaları muhtemeldir. Bununla birlikte, bazen ilgili görevlerin uygulanabilir olması ve işe yaraması için metnin öğrencilerin seviyesine uyarlanması gerekir.

Adım 1: Bir metin seçildikten (veya sizin tarafınızdan yazıldıktan) sonra bunu grupla nasıl paylaşacağınıza karar vermeniz gerekir:

- Eğer basılı ya da el yazısı bir metin ise, fotokopisi çekilip her bir kişiye verilebilir mi?

- İnternette, e-postada vb. bulunan bir metin ise, her kişi cep telefonundan okuyabilir mi, basılmalı ve kopyalanmalı mı, yoksa bir ekrana veya tahtaya yansıtılabilir mi?
- Bir tabela veya uyarının fotoğrafı ise, mobil cihazlarda paylaşılabilir mi yoksa basılıp kopyalanmalı veya yansıtılmalı mı?

Adım 2: Gerektiğinde, aşağıdaki hususlara karar verin:

1. Metnin konusu, öğrencileri mevcut bilgilerini kullanmaya teşvik ederek tanıtılabilir mi?
2. Metnin kendisi, öğrenciler okumadan önce, örneğin aşağıdaki yöntemlerle yapısı, düzeni ve grafikleri üzerinde çalışılarak bir şekilde daha kolay okunabilir hale getirilebilir mi?
 - Metni daha kısa bölümlere ayırmak ve öğrencilerin her seferinde bir bölüm okumasını sağlamak
 - Bölümlere başlık eklemek
 - Bazı 'yeni' kelime ve ifadelerin seçilmesi ve öğrencilerin okuma öncesinde, sırasında veya sonrasında bunları anlamalarına yardımcı olunması, örneğin yan veya dip notlara açıklamalar veya örnekler eklenmesi.
- Özellikle düşük okuryazarlık seviyesine sahip ve basılı metinleri okumaya alışık olmayan öğrenciler için:
 - Resimlerin veya diğer grafik türlerinin kullanılması
 - Metni büyüterek, daha net bir yazı tipi kullanarak, satırlar arasındaki boşluğu artırarak, farklı renkler ekleyerek, anahtar terimler için koyu renk kullanarak vb. metnin düzeni ve görünümünün değiştirilmesi.
- Yukarıda belirtildiği üzere, metinlerin büyük ölçüde sadeleştirilmesi tavsiye edilmemektedir. Ancak gerekli olduğu düşünülen durumlarda aşağıdaki önlemler düşünülebilir:
 - Bilinmeyen kelimeleri sık kullanılan kelimelerle değiştirmeye veya açıklamaya çalışın. Bunu yapmak mümkün değilse, kısa bir açıklama ekleyin veya parantez içinde bir örnekle anlamı netleştirin.
 - Kavramsal olarak soyut terimler (örneğin demokrasi) ve okul dersleriyle ilgili teknik terimler için gerekirse bir tanım verin, ancak metnin anlamının değişme riski olduğundan bu terimleri değiştirmeyin.
 - Anahtar terimlere zamirlerle atıfta bulunmak yerine bunları tekrarlayın.
 - Terimlerin kısaltmaları yerine tam hallerini kullanın (örneğin DSÖ değil Dünya Sağlık Örgütü).
 - Uzun cümleleri ve karmaşık yan cümleleri basitleştirmeye çalışın.
 - Yaygın bağlantı sözcüklerini kullanmaya çalışın (örneğin 'yanı sıra' yerine 've' gibi).
 - Öğrencilerin dikkatini metindeki konulara ve konu değişikliklerine odaklayın.
 - Gerekirse, pasif fiil biçimlerini aktif fiil biçimleriyle değiştirmeyi düşünün.

Not: Bunun nasıl yapılabileceğine dair bir örnek ekte verilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, çoğu durumda metni daha basit kelimeler ve dil bilgisi kullanarak tamamen yeniden yazmak iyi bir fikir değildir. Bunun nedeni, öğrencilerin dilde normal ve 'özgün' metinler okumaya alışmaları gerektiğidir.

Adım 3: Örneğin, konudan bahsederek, göçmenlere konuyla ilgili bazı sorular sorarak, bazı anahtar kelimeleri tanıtarak, bir veya iki resim göstererek vb. 'gerekli zemini hazırlayıp hazırlamayacağınıza' karar verin. Alternatif olarak, onlara metni hemen göstermek ve bununla ilgili sorular sormak isteyebilirsiniz.

Adım 4: Öğrencilerden metni okumalarını isteyin. Metin kısaysa tamamını okuyabilirler; daha uzunsa cümlelere veya bölümlere ayrılabilir.

- Her kelimeyi anlamadıklarında endişelenmemelerini söyleyin.

- Böyle bir metni nerede görebilecekleri, konunun ne olduğu, bazılarının bilebileceği belirli kelimelerin anlamı hakkında basit sorular sorun (diğer öğrencilere açıklamak için ortak bir dil veya telefonlarındaki sözlüğü kullanmalarına izin verin).
- Kimseden metni yüksek sesle okumasını istemeyin. Bunun yerine, metnin içerdiği bilgiler hakkında basit sorular sorun veya soru sormalarını söyleyin ("xx ne anlama geliyor?", "Bu kelimeyi nasıl telaffuz ediyorsunuz?" vb.).

Adım 5: Öğrencilerden metnin tamamını veya çok benzer bir metni tekrar okumalarını isteyin. Bu sefer, sözlü ve yazılı versiyonlar arasında bağlantı kurmalarını sağlamak için okurken metni duymalarının iyi olup olmayacağına karar verin. Kendiniz okuyabilir ya da kendinizin veya bir başkasının okumasını kaydedebilirsiniz.

Adım 6: İlgili bir konu hakkında senaryo veya rol yapma gibi bir etkinliğe geçin.

Giriş düzeyi için örnek:

En **yakın yangın alarmını çalıştırın.**

Kişisel eşyalarınızı almak için DURMAYIN.

En **yakın çıkıştan binayı** terk edin.

Güvenli **olduğu** söylenene kadar tekrar **GİRMEYİN.**

Toplanma **noktasına** bildirimde bulunun.

Yangın durumunda camı kırın.

Adım 1: Çalıştığınız binada benzer bir işaret olabilir. Onu öğrencilere gösterin, fotoğrafını çekin veya bir internet sitesinden görüntüyü yazdırın ve fotokopisini çekin (renkli olması gerekli değildir), bir duvara veya panoya yansıtın veya bir cihazda gösterin.

Adım 2: Uyarıyı göstermeden önce, öğrencilerden 'yangın' kelimesini açıklamalarını veya tercüme etmelerini isteyin. Nerede bir yangın görmüşler? Katılımcıların dil seviyesine bağlı olarak, "ne yapardınız...?" sorusunu bir cümle olarak da öğretebilirsiniz. 'Çıkış', 'eşyalar', 'durmayın' gibi bir veya iki başka kelime ve ifadeyi hatırlatın; alternatif olarak bunları açıklamalarını isteyin.

Adım 3: Onlara uyarıyı gösterin. İlk üç talimatı okumalarını isteyin (semboller yardımcı olabilir). Talimatları yerine getirmeleri için onlara rehberlik edin (belki bir yangın alarmı bulabilirsiniz ama onu çalıştırmalarına izin vermeyin!) Eylemler, çizimler, telefon sözlükleri veya ortak bir dil vb. kullanarak birbirlerine yardımcı olabilirler. Ardından sıradaki üç talimatı okumalarını ve anlamını canlandırmalarını isteyin. 'Toplanma noktasını' açıklamanız gerekebilir. Binanın yakınında bir toplanma noktası yoksa, bunun için uygun bir yer bulun.

Adım 4: Öğrencilerden tüm uyarıyı tekrar okumalarını isteyin. Bu sefer, her bir talimatı yüksek sesle okumak isteyebilirsiniz (ya da kendinizin veya bir başkasının okuduğu bir kaydı dinletebilirsiniz). Eğer öyleyse, anahtar kelimelere net vurgu yaparak doğal hızda okuyun. Göçmenler belirli kelimeleri kendi başlarına telaffuz etme pratiği yapmak isterlerse, tekrarlamaya pratiği ile onlara yardımcı olun.

Adım 5: Binada hayali bir yangınla başlayarak basit bir rol oyunu planlayın. "Yangın alarmı nerede?", "ne yapmalıyız?", "en yakın çıkış nerede?", "çantamı alabilir miyim?", "nereye gitmeliyiz?" gibi sorular üzerinde çalışabilirsiniz. Göçmenler sırayla 'itfaiye görevlisi' ve ofis çalışanı veya bir mağazadaki müşteri rolünü oynasınlar.

EK

BİR METNİN OKUNMASINI KOLAYLAŞTIRMAK - COĞRAFYADAN BİR ÖRNEK

Orijinal metin:

Bir yanardağdan kaynaklanan bazı tehlikeler nelerdir?

Volkanik patlamalar lav akıntılarının yanı sıra başka bir çok tehlikeye de yol açar. Aktif patlamalar sırasında yerel yetkililerin tavsiyelerine kulak vermek ve gerektiğinde bölgeleri tahliye etmek önemlidir.

Özel tehlikelerden biri, [saatte 450 mil](#) gibi yüksek bir hızla yamaçlardan aşağı inen sıcak kaya, kül ve zehirli gazdan oluşan çığlar olarak tanımlanabilecek piroklastik akıntılardır. Böyle bir olay, [MS 79 yılında Vezüv Yanardağı patladıktan](#) sonra Pompeii ve Herculaneum halkının yok olmasına neden olmuştur.

Benzer şekilde, lahar adı verilen volkanik çamur akıntıları da çok yıkıcı olabilir. Bu hızlı akan çamur ve moloz dalgaları bir yanardağın yanlarından aşağıya doğru akarak tüm kasabaları toprağa gömebilir.

Bir diğer volkanik tehlike de küldür. Bir kamp ateşinden geriye kalan yumuşak, kabarık kömürleşmiş odun parçalarının aksine [volkanik kül](#), her biri iki milimetreden daha küçük olan keskin kaya ve volkanik cam parçalarından oluşur. Kül, yükselen magmanın içindeki gazların genişlemesi ve yanardağın ağzından patlayarak soğuyan kayaları parçalamasıyla oluşur. Sadece [solunması tehlikeli](#) değil, aynı zamanda ağırdır ve hızla birikir. Volkanik kül zayıf yapıları çökertebilir, elektrik kesintilerine neden olabilir ve patlama sonrası kürekle temizlenmesi zordur.

[Erişim adresi: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/volcanoes> 20.12.2023]

- Metnin tamamını mı kullanacağınıza yoksa bazı kısımlarını çıkarıp çıkarmayacağınıza karar verin. Bu, öğrencilerin yeterlilik düzeyine, okuryazarlık seviyelerine, yaşlarına vb. metnin uzunluğuna ve öğrencilerin teknik terimleri ve ifadeleri okuyup anlamaları gerekip gerekmediğine bağlı olacaktır. Aşağıdaki örnekte bazı ifadeler silinmiştir.*
- Öğrencilerin odaklanmasına yardımcı olmak için ekstra başlıklar eklenip eklenmeyeceğine karar verin. Aşağıdaki örnekte bazı belirgin ekstra başlıklar yer almaktadır.*
- Öğrenciler için zor olabilecek kelime ve ifadeleri belirleyin. Öğrenciler için zor olabilecek bazı örnekler aşağıdaki örnekte işaretlenmiştir.*

'Kolaylaştırılmış' metin:

Bir yanardağdan kaynaklanan bazı tehlikeler nelerdir?

Volkanik patlamalar lav akıntılarının yanı sıra başka bir çok tehlikeye de yol açar. Aktif patlamalar sırasında yerel yetkililerin tavsiyelerine kulak vermek ve gerektiğinde bölgeleri tahliye etmek önemlidir.

Kaya düşmesi ve kül

Önemli tehlikelerden biri [~~piroklastik akıntılar,~~] [saatte 450 mil](#) gibi yüksek bir hızla yamaçlardan aşağı inen sıcak kaya, kül ve zehirli gaz çığlarıdır. Böyle bir olay, [MS 79 yılında Vezüv Yanardağı patladıktan](#) sonra Pompeii ve Herculaneum halkının yok olmasına neden olmuştur.

Çamur akıntıları

Benzer şekilde, volkanik çamur akıntıları [~~lahar olarak adlandırılır~~] çok yıkıcı olabilir. Bu hızlı akan çamur ve moloz dalgaları bir yanardağın yanlarından aşağıya doğru akarak tüm kasabaları toprağa gömebilir.

Kül

Bir diğer volkanik tehlike de küldür. [~~Kamp ateşinden geriye kalan yumuşak, kabarık kömürleşmiş odun parçalarının aksine~~] [volkanik kül](#), her biri iki milimetreden daha küçük olan keskin kaya ve volkanik cam parçalarından oluşur. Kül, [~~yükselen magmanın içindeki~~] gazların genişlemesi ve yanardağın ağızından patlayarak soğuyan kayaları parçalamasıyla oluşur. Sadece [solunması tehlikeli](#) değil, aynı zamanda ağırdır ve hızla birikir. Volkanik kül zayıf yapıları çökertebilir, elektrik kesintilerine neden olabilir ve patlama sonrası kürekle temizlenmesi zordur.

Ders **öğretimi** için de geçerli olan **öğretime** dair notlar

- **Konu:** Bu konu İnternette bir fotoğraf veya poster görseli kullanılarak tanıtılabilir. Öğrencilere aşağıdaki gibi birkaç soru sorulabilir: "Buña sizin dilinizde ne deniyor? Peki [ev sahibi ülkenin] dilinde bu kelimeyi biliyor musunuz?" "Hiç yanardağ gördünüz mü? Nerede?"; "Volkanlar tehlikeli midir? Neden?" vb.
- **Okumayı bölmek:** Metni basit başlıklarla bölebilir ve öğrencilerin her seferinde sadece bir bölümü sessizce okumalarını sağlayabilirsiniz. Bu, metnin tamamını okumaktan daha kolay olabilir. Öğrenciler metni okurken, öğretmen de metni yavaş ama normal bir şekilde yüksek sesle okuyabilir. Bu, özellikle okuryazarlığı düşük olan ilköğretim seviyesindeki öğrenciler için daha kolay olabilir.
- **Kelime dağarcığı ve ifadeler:** İki ana olasılık vardır:
 - Her bölümün sonunda öğrencilere hangi kelimeleri/ifadeleri bilmediklerini sorun. Öğrencilerden bunların anlamını açıklamalarını veya tahmin etmelerini isteyin. Kimse bilmiyorsa, benzer bir kelime (örneğin, 'tahliye etmek' için 'ayrılmak'; 'parçacıklar' için 'parçalar' vb.), ortak bir dil, bir çizim, el hareketleri vb. kullanarak anlamı açıklamaya çalışın. Öğrenciler daha sonra yeni bir kelimeyi kendi dillerinde konuşan diğer kişilere açıklayabilir ya da telefonlarındaki bir çeviri uygulamasından veya iki dilli sözlükten bakabilirler.
 - Okumadan önce, beyin fırtınası etkinliği olarak, öğrencilere bilip bilmediklerini sorarak veya basit açıklamalar, beden dili, flaş kartlar vb. ve öğrencilerle ortak kullandığınız herhangi bir dili kullanarak daha zor kelimelerden bazılarını (ancak çok fazla değil) tanıttın. Öğrenciler daha sonra anladıklarını paylaşabilir veya iki dilli sözlükler vb. kullanabilirler.

Not: İlk seçenek daha iyi olabilir çünkü öğrencilerin yeni bir metni kendi başlarına okurken yapmaları gerekene benzer: Anlamaları tahmin etmeye çalışmaları veya başkalarından yardım istemeleri veya kendileri için yeni olan kelimeleri ve ifadeleri anlamak için bir çeviri bulmaları gerekir.

- **Metni etkileşim için bir dayanak olarak kullanmak:** Öğrenciler tüm metni bir veya iki kez okuduktan sonra bazı sorular sormak veya öğrencilerden gruplar halinde sadece içerikle ilgili değil, aynı zamanda öğrencilerin tepkileriyle ilgili soruları tartışmalarını isteyebilirsiniz, örneğin "Bir yanardağın patladığını görmek ister miydiniz? "Bir volkanın yakınında yaşadığınızı hayal edin. Bu konuda ne hissedersiniz?" vb.